

Det kongelige nærings- og handelsdepartement
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref./Your ref.
200604560

Vår ref./Our ref.
07/5 tmh

Dato/Date
11.09.08

Innspill til stortingsmelding om innovasjon

Vi viser til brev av 21.12.2006 og gir med dette våre innspill til arbeidet med en stortingsmelding om innovasjon.

Vi gir innledningsvis en beskrivelse av Norsk Akkrediterings utgangspunkt for innspillet. Våre konkrete anbefalinger bygger på erfaringer fra et internasjonalt nettverk, men vi gjør oppmerksom på at vi ikke har et apparat, eller et mandat, som gjør det mulig for oss å bearbeide nærmere denne type erfaringer.

Vårt grunnlag for innspill

Internasjonalisering, økende innovasjonstempo og stadig tøffere krav til effektivitet på den ene siden, og kjøperes og forbrukeres krav om kvalitet på den andre siden. Det er den samfunnsmessige rammen omkring kvalitetsarbeide generelt og akkreditering spesielt.

Om utgangspunktet er

- tekniske handelshindre,
 - ønske om sikkerhet på områder som ren luft, rent vann, helseriktig mat, korrekt laboratorie- og sykehuspraksis mv,
 - eller uavhengige kvalitetsorganer, som anerkjennes på tvers av landegrenser,
- har politiske myndigheter – internasjonalt – i stadig økende grad sett på akkreditering som en optimal løsning for kvalitetssikring.

Norsk Akkreditering vurderer på objektivt grunnlag om en organisasjon lever opp til de formelle kravene som gjelder for kompetanse, utstyr og metode/prosesser. Slike krav kan for eksempel følge av ulike nasjonale/internasjonale standarder.

Når risikoen for klart uønskede konsekvenser øker, øker behovet for utvikling av prosesser og produkter. Samtidig øker imidlertid behovet for kvalitetssikring generelt og akkreditering spesielt, for å sikre at de samme prosessene og produktene holder mål.

Eksempler på områder der denne sammenhengen mellom risiko, innovasjonstempo og behov for akkreditering blir stadig tydeligere er:

- Vannrenseanlegg
- Fiskeoppdrettsanlegg
- Anlegg som kan gi spredning av legionellasmitte
- Sykehussektoren

Også sammenhengen mellom akkreditering, kompetanseheving og innovasjon skal nevnes. I en del situasjoner fører akkreditering direkte til et innovasjonsbehov fordi det avdekkes større eller mindre behov for forbedringer. I andre situasjoner følger økt innovasjonsevne mer indirekte av den kompetansen organisasjonen tilføres ved akkreditering.

I innovasjonssammenheng er det dessuten viktig å merke seg at akkreditering kan bidra til at rett metode, rett prosess eller rett produkt vinner frem selv om det ikke foreligger noen konkurransesituasjon.

I praksis vil nesten alle tilfeller av akkreditering være eksempler på vellykket kompetanseoppbygging og innovasjoner – større eller mindre.

Import av kompetanse – eksport av norske varer/tjenester

Akkreditering er i sitt vesen internasjonalisering av kompetanse. Norsk Akkreditering arbeider altså hele tiden i feltet mellom utvikling og drift på den ene siden og kvalitetssikring på den andre. Vi tilfører og tilføres kompetanse i dette internasjonale samarbeidet. I praksis importerer vi spisskompetanse fra de ledende industrinasjoner i Europa. Dette skjer bl.a. ved at vi benytter internasjonalt ledende fagspesialister fra ti europeiske land i våre bedømmerteam.

En viktig årsak til akkreditering er den garantien ordningen gir for at produkter/tjenester godkjennes i andre land som har tiltrådt internasjonale avtaler om akkreditering. Dermed kan norske virksomheter lansere sine innovasjoner internasjonalt uten å frykte tekniske handelshindre eller kjøperes usikkerhet pga lavere kjennskap i markedet enn konkurrentene.

Om innovasjon

Når vi forsøker å samle inntrykkene fra vårt internasjonale arbeid, fra møtene med akkrediteringsorganer, offentlige institusjoner og næringsliv i alle verdensdeler, kan vi oppsummere i følgende punkter.

1: Innovasjoner finner sted hele tiden

Innovasjonsarbeidet foregår kontinuerlig i næringslivet, og også i offentlige institusjoner. Det kan gjelde prosesser, produkter/tjenester, organisering og/eller markedsføring. Innovasjoner kan være store og viktige sprang fremover, eller de kan være mindre tilpasninger eller fornyelser.

2: Innovasjoner skjer overalt

Innovasjoner skjer i store og små virksomheter, normalt fordi en eier, leder eller medarbeider ser muligheter for utvikling av prosesser eller produkter/tjenester. Innovasjoner kan skje som følge av påvirkning utenfra, først og fremst fra kunder og leverandører. Også akkreditering vil ofte føre til behov for utviklingstiltak. Det gjør også samarbeid i clustre.

3: Ekstern påvirkning

Med relativt få unntak skjer utviklingstiltak uavhengig av forskningsmiljøer. Generelle ordninger som fokuserer på utviklingstiltakene i seg selv, som Skattefunn, kan gi meget gode resultater. De fungerer nedenfra - opp, og tar utgangspunkt i det innovasjonsarbeidet som allerede skjer. De er ikke normative i den forstand at de gjør at virksomheter må bevege seg bort fra sine egne prioriteringer for å få støtte.

Programmer som stiller krav om forskning, om samarbeidsformer og/eller om bestemte prosesser, vil være for krevende for de aller fleste små og mellomstore virksomheter, og de bidrar dessuten sjelden til innovasjon. De fleste av Norges Forskningsråds programmer kan trekkes frem som eksempler på slike ordninger. Generelt sett ser det ut til at såkalt forskningsbasert innovasjon har fått en interesse langt ut over det resultatene gir grunnlag for.

4: Trygghet/sikkerhet gir behov for innovasjon

Økte krav til sikkerhet og trygghet for innbyggerne gir i seg selv økt behov for innovasjoner. Norge ligger langt fremme i denne tenkingen, noe som betyr at vi her kan se grunnlaget for eksport av kompetanse eller produkter over tid.

Anbefalinger

Også våre anbefalinger bygger på de inntrykkene vi har etter samtaler med ulike parter internasjonalt. Grunnleggende er det vårt inntrykk at jo mer myndighetene legger opp til generell forståelse for, og støtte til, utvikling, jo bedre blir resultatene. Jo mer orientert myndighetene blir av å gi styringssignaler, og å prioritere, jo svakere blir resultatene.

Innovasjon følger på mange måter ”store talls lov”. Motiveres det til innovasjon i bred skala, oppstår det løsninger som vinner frem. Forsøker man på forhånd å finne ut hva det er som vinner frem, vil det ikke bli mulig å få frem vinnerløsninger raskt nok.

1: Rett klima

Først og fremst dreier dette seg om mye mer enn næringspolitikk. Det er viktig at samfunnet viser i praksis at det ønsker innovasjoner. Det betyr at det må være attraktivt å etablere virksomhet eller å bidra til knoppskyting i eksisterende virksomheter. Det er viktig at vi har et byråkrati som fungerer som en samspiller med, ikke som en opplevd motstander av, virksomheter i utvikling.

Et viktig element i innovasjonssammenheng synes å være den generelle samfunnsforståelsen for gründervirksomhet og innovasjon – også i større virksomheter. Samfunnet er tjent med at de tar en risiko. Det er viktig at samfunnet i en viss grad reduserer denne risikoen for den enkelte, samtidig som at det aksepteres at det kan være klart lønnsomt å lykkes med innovasjoner. Land som oppmuntrer til og belønner innovasjon, oppnår aktiv satsing på innovasjon. Land som mer fokuserer på regulering og beskatning av suksesshistorier, vil fortsatt se innovasjoner, men takten vil gå ned og den videre utviklingen vil om mulig skje i andre land. Det bør derfor være lett å etablere virksomhet, mindre virksomheter i vekstfasen må slippe en behandling som dreper motivasjonen. Og skattesystemet må utformes slik at disse firmaene kan konkurrere om interessant arbeidskraft samt bygge opp reserver for fremtidige satsinger.

2: Beste praksis – krever et solid undervisningsfundament

Innovasjoner dreier seg – i likhet med akkreditering – om innføring av ”beste praksis” på et område. Dette skjer i et samspill mellom teori og praksis. Økt satsing på utdanning – ikke minst teknisk og teknologisk utdanning – er et virkemiddel som vil gi resultater over tid. Vi tenker her på kunnskaps- og analysefokuseret utdanning på alle nivåer.

3: Generell orientering nødvendig

Næringspolitikken bør motivere til utvikling og belønne virksomheter som lykkes på innovasjonsområdet. Og fokuset bør være på disse, ikke primært på de som ikke har fornyet seg i tilstrekkelig grad, og som opplever økonomiske problemer.

Støtte til innovasjon bør skje ut fra ønsket om økt konkurransekraft for Norge over tid, ikke ut fra distriktpolitiske eller andre – i og for seg prisverdige – motiver.

Innovasjonsarbeidet skjer ofte på tvers av bransjer. Ny teknologi, nye prosesser og kompetansemessige sprang kan spres på tvers av bransjer og clustre. Ved støtte til bransjer/clusterdanning skal en ha dette utvidede perspektivet for øye.

4: Samkjøring av apparatet

Med ulike organer oppstår ofte behov for grensdragninger mellom disse, for å unngå dobbeltarbeid, men også for å unngå at prioriterte oppgaver faller mellom ulike stoler. I stedet for samarbeid og koordinert bruk av begrensede ressurser, må tid og krefter brukes på kompetansestrid, avklaringer og samarbeidsfora.

Vi anbefaler en kombinasjon av et nasjonalt perspektiv, bruk av det landsdekkende apparatet til Innovasjon Norge, som muligens bør styrkes i Oslo-området, og mest mulig generelt virkende tiltak, som Skattefunnordningen.

Vi anbefaler at arbeidet på dette området koordineres med næringslivsorganisasjonene, som kan være viktige bidragsytere. Og vi anbefaler vurdert løsninger som gjør at innovasjonsarbeidet myndighetsmessig koordineres mellom de fire næringsdepartementene, Kommunaldepartementet og Finansdepartementet.

Det bør være mulig via et mer koordinert apparat også å spre informasjon om kompetanse og konkrete innovasjonsbehov som Norsk Akkreditering og andre organer fanger opp internasjonalt.

5: Utviklingsperspektiv – også for fattige land

Akkreditering er også overføring av kompetanse til fattige land, som ønsker oppbygging av sin kompetanse på disse områdene, og/eller ønsker støtte fra Norge til direkte akkreditering i deres land. Det er vår erfaring at mange land i økonomisk utvikling ønsker seg samarbeidspartnere i den rike del av verden. Vi anbefaler derfor vurdert om denne type perspektiver kan trekkes inn i det videre arbeidet med innovasjonsmeldingen.

Vi ser frem til resultatet av departementets videre arbeid med innovasjonsspørsmål, og konkretiseringen av denne tenkingen i form av tiltak. Dersom departementet mener at vi på noen måte kan bidra i dette viktige arbeidet, står vi selvfølgelig til disposisjon.

Med vennlig hilsen
for Norsk Akkreditering

Torleif M. Hauge
Direktør

